

Dato: 7. september 2010

Byrådssak 1343/10

Byrådet

Høringsuttalelse om krav om politiattest i VTA bedrifter

SANO SARK-03-201000368-20

Hva saken gjelder:

Arbeidsdepartementet har sendt på høring et notat hvor muligheten for å ta inn en ny bestemmelse i arbeidsmarkedsloven, drøftes. Bestemmelsen vil gi hjemmel for å kreve politiattest for ansatte i bedrifter som tilbyr tiltaket "varig tilrettelagt arbeid" - VTA. Høringsfristen er 1. oktober 2010. Høringsnotatet følger saken som uttrykt vedlegg.

Dersom et slikt krav innføres, legger departementet til grunn at kravet i utgangspunktet skal innføres for alle ansatte, inklusive tiltaksdeltakere, som kan komme i situasjoner og posisjoner der overgrep eller skadelige virkninger overfor utviklingshemmede kan finne sted. Sistnevnte vilkår innebærer at arbeidsgiver tillegges ansvaret med å foreta en konkret vurdering av den enkelte stilling.

Politiattest som foreslått skal omfatte seksualforbrytelser, forsettlig drap, grov voldskriminalitet, samt rans- og narkotikakriminalitet. Dette er i samsvar med regelen om en særskilt barneomsorgsattest i den nye politiregisterloven, som er vedtatt men ikke trådt i kraft. I tillegg til å omfatte seksualforbrytelser som etter gjeldende lovbestemmelser, utvides kravet om attest til også de øvrig nevnte bestemmelsene.

Konsekvensen av anmerkninger knyttet til de aktuelle straffebestemmelser vil være yrkesforbud i forhold til de aktuelle stillingene, og "tiltaksforbud" i forhold til de aktuelle tiltaksstillingene, i det tidsrommet som skal gjelde for den enkelte straffebestemmelse. For seksualforbrytelser og drap vil det ikke gjelde tidsbegrensninger. Andre lovovertrедelser vil etter tre år ikke fremkomme i anmerkninger.

Krav om politiattest også for tiltaksdeltakere er en nyskaping. Høringsnotatet inneholder ingen vurdering av hvilke konsekvenser forslaget har med hensyn til de ulike målgruppene som ikke er utviklingshemmede. Kriminalomsorgen eller andre som representerer kunnskap om resosialisering av flere av målgruppene, er ikke med på listen over høringsinstanser. Andre grep og tiltak som kan bidra til å sikre trygghet på VTA-arbeidsplasser er ikke nevnt.

Departementet ber spesielt om høringsinstansens syn på

- spørsmålet om politiattest for utviklingshemmede tiltaksdeltakere.

- spørsmålet om det bør innføres botid for utlendinger utenfor EØS- området og om kravet bør være fem år eller kortere
- om kravet også bør gjelde for dem som allerede er i arbeid i slike stillinger.

Byrådet støtter i utgangspunktet forslaget om krav om politiattest for ordinært ansatte i VTA-tiltak.

Når det gjelder krav om politiattest for tiltaksdeltakere ønsker Byrådet å ikke gi støtte til forslaget før dette eventuelt er nærmere utredet.

- Det foreslås å knytte en generell merknad til manglende utredning av forslaget om politiattest for tiltaksdeltakere innledningsvis, samt merknader til flere av høringsnotatets punkter som angår dette og målgruppene som berøres.

Byrådet knytter merknader til de tre spørsmålene departementet ber om, samt til

- arbeidsgivers ansvar for vurdering av stillingen, og forslag til en alternativ lovtekst,
- hvilke bedrifter som skal omfattes av kravet og til
- punktet om økonomiske og administrative konsekvenser.

Vedtakskompetanse:

I henhold til Byrådets fullmakter, fullmaksreglementets § 5, avgir byrådet høringsuttalelse på vegne av kommunen. Tidsfristen gjør at saken avgjøres av byrådet.

Byråden for helse og inkludering innstiller til byrådet å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune avgir høringsuttalelse i samsvar med saksutredningen.
2. Saken sendes komite for helse og sosial til orientering.

Christine B. Meyer
byråd for helse og inkludering

Saksutredning:

1.0 Innledning/bakgrunn

Høringen gjelder forslag om å ta inn følgende bestemmelse i lov om arbeidsmarkedstjenester av 10. desember 2004 nr 76 (arbeidsmarkedsloven):

"Den som skal ansettes i bedrifter som tilbyr tiltaket varig tilrettelagt arbeid skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39.

Kravet omfatter ansatte som kan komme i en slik posisjon eller situasjon at overgrep eller skadelig påvirkning overfor utviklingshemmede kan finne sted. Plikten til å fremlegge politiattest gjelder også for tiltaksdeltakere.

Den som ikke kan fremlegge ren politiattest som nevnt i første ledd, er utelukket fra å ha oppgaver eller posisjoner der overgrep eller skadelig påvirkning overfor utviklingshemmede kan finne sted."

Politiregisterloven er i skrivende stund ikke trådt i kraft. Politiregisterloven § 39 gjelder politiattest for personer som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige (barneomsorgsattest). Etter denne bestemmelsen skal politiattesten omfatte om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for seksualforbrytelser, grove voldsforbrytelser og narkotikaforbrytelser.

1.1 Bergen kommune vil innledningsvis knytte en merknad til innholdet i høringsnotatet

Forslaget som er sendt på høring innebærer en nyskaping i form av krav om politiattest også for tiltaksdeltakere. Andelen utviklingshemmede i VTA -tiltak er i dag 35 %, dette fremgår av notatet. Det som ikke fremgår av notatet er at de resterende 65 % blant annet utgjøres av personer som har behov for tiltaket på grunn av rusproblemer og av personer som har behov for tiltaket på grunn av annen lidelse som kan ha brakt dem i konflikt med narkotikalovgivning. Høringsnotatet inneholder ingen vurdering av hvilke konsekvenser forslaget har for disse målgruppene.

I avsnittet som omhandler resosialiseringshensynet er, etter det Bergen kommune kan se, hensynet til ordinære arbeidssøkere behandlet, men ikke hensynet til tiltaksdeltakerne.

Det vises dessuten til de punkt 4.2 siterte utsagn som kan tyde på at departementet i forbindelse med denne høringen ikke har trukket veksler på eksisterende kunnskap om målgrupper for tiltaket med behov for resosialisering.

Før dette er nærmere utredet kan Bergen kommune ikke gi støtte forslaget på dette punktet.

1.2 Bergen kommune vil også innledningsvis knytte en merknad til listen over høringsinnstanser

Bergen kommune mener kriminalomsorgen bør være representert blant høringsinstansene, for å sikre at synspunkter på vektingen av resosialiseringssynet, i forbindelse med krav om attest for tiltaksdeltakere, kommer frem.

Bergen kommune forutsetter at representanter for sentrale myndigheter med ansvar for inkludering er vesentlig medvirkende i den samlede utredning i forhold til foreslått krav om 5 års botid for utlendinger.

I det følgende vil forslagene presenteres fortløpende i den rekkefølgen og med de overskrifter de presenteres i høringsnotatet

3.0 Type politiattest.

3.1 Fra høringsnotatet (sammendrag)

Departementet er av den oppfatning at hovedregelen bør være at det stilles krav om begrenset politiattest, det vil si en politiattest som bare inneholder anmerkninger knyttet til utvalgte straffebestemmelser.

Bergen kommune har ingen merknader til dette punktet

4.0 Straffebestemmelser det er aktuelt å inkludere i en politiattest

4.1 Fra høringsnotatet (sammendrag)

Departementet foreslår at første ledd i ny lovtekst i lov om arbeidsmarkedstjenester skal lyde:

"Den som skal ansettes i bedrifter som tilbyr tiltaket varig tilrettelagt arbeid skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39"

Politiregisterloven § 39 lyder:

"På politiattest som er begrunnet i formål som nevnt i § 37 første ledd nr. 4 skal det anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av straffeloven §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, § § 201a, 203, 204a, 219, 224, § 229 annet og tredje straffalternativ, § § 231, 233 og 268 jf. 267. Overtredelse av straffeloven §§ 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, § § 201a, 204a og 233 skal anmerkes i samsvar med § 41 nr. 1. Overtredelse av straffeloven §§ 162, 203, 219, 224, § 229 annet og tredje straffalternativ, § § 231 og 268 jf. 267 skal anmerkes i samsvar med § 40.

Det må foreligge særlige grunner for at det i forskrift gitt i medhold av annen lovgivning skal kunne innføres krav om flere eller færre straffebestemmelser enn de som følger av første ledd.

Politiatteest som er begrunnet i formål som nevnt i § 37 første ledd nr. 5 kan være uttømmende og utvidet, jf. § 41, dersom det følger av annen lovgivning."

Dette omfatter seksualforbrytelse, forsettlig drap, grov voldskriminalitet, samt rans- og narkotikakriminalitet. Politiatteesten skal som hovedregel være uttømmende, det vil si at det på attesten skal anmerkes både om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av de angitte bestemmelser.

4.2 Bergen kommune vil knytte følgende merknad til forslaget

Bergen kommune støtter forslaget intensjon om å beskytte psykisk utviklingshemmede mot å bli utsatt for alvorlige lovstridige handlinger. I den grad brudd på den enkelte bestemmelse nevnt gir reell risiko for at man vil utsette utviklingshemmede for tilsvarende lovbrudd, er innføring av et krav om politiattest proporsjonalt i forhold til formålet, og tilfredsstillende derfor vilkåret om "nødvendig" i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8.

Det fremkommer imidlertid synspunkter i høringsnotatet som fremstår bekymringsfullt forenklet i fremstillingen av sammenhengen mellom lovbrudd og personlige egenskaper.

Det gjelder følgende utsagn:

Under punkt 7.3.2 Volds- og ranskriminalitet: *"En person som har begått denne type forbrytelser har etter departementets vurdering manglende empati og innlevelse i andre menneskers situasjon - noe som er sentralt i arbeidet med utviklingshemmede."*

Under punkt 7.3.3 Overtredelse av narkotikalovgivningen: *"Slike personer (som har hatt straffbar befatning med narkotiske stoffer) anses etter departementets vurdering uegnet til å ha oppgaver knyttet til utviklingshemmede som muliggjør skadelig innflytelse"*.

Dette uttrykker en generalisering av det store spekteret av forhold som kan føre til at en person begår de aktuelle handlingene. Det er for eksempel et fåtall av dem som dømmes for voldsforbrytelser som anses å ha mangelfullt utviklede eller varig svekkede sjelsevner - noe som mangel på empati ville kunne kvalifisere til.

Urealistiske forventninger til hva man kan oppnå ved bruk av metoder som vandelsattester innebærer risiko for å komme i konflikt med vilkåret i EMK art. 8 om "nødvendig" i form av inngrep som ikke er forholdsmessige og proporsjonale i forhold til virkningen.

Slutninger om noens personlige egenskaper påkaller en annen og bredere vurdering enn å identifisere risikoen for at vedkommende skal bryte loven i jobbsammenheng, og slik Bergen kommune ser det, er det det sistnevnte den aktuelle lovbestemmelse skal begrunnes i.

5.0 Tidsbegrensning og konsekvenser av anmerkninger

5.1 Fra høringsnotatet(sammendrag)

Departementet foreslår at en person med anmerkning knyttet til straffebestemmelsene om seksualforbrytelser nevnt i politiregisterloven § 39, ikke skal inneha aktuell stilling. Brudd på disse straffebestemmelsene unntatt § 203 (seksuell omgang eller handling mot person under 18 mot vederlag) skal anmerkes i samsvar med politiregisterloven § 41 nr 1 - dvs. uten tidsbegrensning. Dette vil innebære et varig yrkesforbud for disse personene.

For de øvrige straffebestemmelsene er de tidsbegrenset hvor lenge en anmerkning skal fremgå på attesten. Brudd på disse skal anmerkes med de begrensninger som følger av politiregisterloven § 40, der hovedregelen er 3 år. Departementet foreslår at anmerkninger knyttet til disse straffebestemmelsene bør føre til utelukkelse fra oppgaver overfor utviklingshemmede. Dette vil innebære et midlertidig yrkesforbud for de personer som har anmerkninger knyttet til disse straffebestemmelsene.

5.2 Bergen kommune vil knytte følgende merknad til forslaget

Særlig med hensyn til konsekvenser for tiltaksdeltakere, finner kommunen at konsekvensen yrkesforbud, eller mer presist "tiltaksforbud" må belyses nærmere enn det er gjort i høringsnotatets s. 16, 4. avsnitt der det står at for den som oppfylle vilkårene til å få VTA-tiltak, er "utsikten til å få andre jobber små". Se for øvrig vår merknader i innledningen og punkt 6.2.

Bergen kommune vil likevel bemerke at konsekvensene for disse avhenger vel så mye av materielle rammebetingelser som av lovens bestemmelser. I det at "tiltaksforbudet" vil gjelde de stillinger der arbeidsgiver vurderer at skadelig påvirkning kan finne sted, vil arbeidsgivers organisering av bedriften, og strukturen i dette tiltaksmarkedet totalt sett være avgjørende for om personer med anmerkninger på attesten er utelukket fra VTA-tiltak eller ikke. Med en andel psykisk utviklingshemmede VTA-deltakere på 35 % må det være muligheter for at den enkelte bedrift av en viss størrelse og markedet som helhet, organiserer seg slik at det finnes VTA-tiltaks plasser der andre tiltaksdeltakere ikke kommer i kontakt med utviklingshemmede. Konsekvensen av et "tiltaksforbud" som gjelder VTA-plasser der det også arbeider utviklingshemmede, må være at det opprettes eller organiseres VTA-plasser der det ikke arbeider utviklingshemmede.

Dette har kommunen imidlertid for lite informasjon om til å kunne vurdere, og kan derfor ikke gi tilslutning til forslaget på denne bakgrunn..

Et "tiltaksforbud" for denne gruppen er ikke ønskelig i seg selv - se nedenfor.

6.0 Hvem skal omfattes av kravet

6.1 Fra høringsnotatet (sammendrag)

Departementet foreslår at første og andre ledd i forslag til arbeidsmarkedsloven skal lyde:

"Den som skal ansettes i bedrifter som tilbyr tiltaket varig tilrettelagt arbeid skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39.

Kravet omfatter ansatte som kan komme i en slik posisjon eller situasjon at overgrep eller skadelig påvirkning overfor utviklingshemmede kan finne sted. Plikten til å fremlegge politiattest gjelder også for tiltaksdeltakere.

Ordinært ansatte

Departementets forslag knytter kravet om politiattest til stillinger der vedkommende kan komme i posisjon som muliggjør overgrep, og innebærer at arbeidsområdet og oppgaveporteføljen må vurderes konkret. Det vil være et arbeidsgiveransvar å foreta slik vurdering.

Tiltaksdeltakere

Departementet foreslår at det innhentes politiattest også for deltakere.

Spesielt om tiltaksdeltakere som er utviklingshemmet

Departementet ber om høringsinstansenes syn på at det kreves politiattest fra tiltaksdeltakere som er utviklingshemmede. Departementet fremholder at dette reiser spesielle problemstillinger, men disse er ikke gjort rede for.

6.2 Bergen kommune vil knytte merknader til punktene i dette forslaget

Merknad vedrørende ordinære arbeidstakere, forslag om en alternativ lovtekst

Bergen kommune mener man her legger et stort ansvar på arbeidsgiver. På den annen side støtter Bergen kommune at man åpner for et skjønn som gjør at man ikke ekskluderer personer der beskyttelsehensynet ikke gjør seg gjeldende.

Bergen kommune mener en mer hensiktsmessig ordlyd vil være

Den som skal ansettes i bedrifter som tilbyr tiltaket varig tilrettelagt arbeid til utviklingshemmede skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39.

Kravet gjelder ikke hvis stillingen er slik at den ansatte ikke kan komme i en slik posisjon eller situasjon at overgrep eller skadelig på virkning overfor utviklingshemmede kan finne sted.

Denne ordlyden vil redusere skjønnsrommet for arbeidsgiver, og være mer i samsvar med kravet i EMK artikkel 8 om klar lovhjemmel. Videre vil det komme tydeligere fram at det ikke gjelder VTA-bedrifter der det ikke arbeider utviklingshemmede, jamfør kravet i artikkel 8 om nødvendighet - ikke mer omfattende enn nødvendig.

Merknad vedrørende krav om attest for tiltaksdeltakere

Bergen kommune mener at forslaget om at det skal innhentes politiattest fra tiltaksdeltakere er for lite utredet. Konsekvensene for andre deltakergrupper der resosialiseringhensynet gjør seg gjeldende er ikke belyst. Kommunen vet derfor ikke om hvor stor andel av de 65 % deltakere som ikke er utviklingshemmet dette dreier deg om. Ut fra erfaringene i Bergen, kan vi imidlertid si at det dreier seg om en ikke ubetydelig andel. Med bakgrunn i dette vil vi knytte noen merknader til forslaget.

Bergen kommune finner det problematisk at lovforslaget kan komme til å gjøre VTA-tiltak utilgjengelig for grupper som i dag er brukere av tiltaket, og som det knytter seg sterke resosialiseringsbehov til både på samfunnsmessig og individuelt nivå.

VTA er, i tillegg til tidsbestemt lønnstilskudd, det eneste arbeidsmarkedstiltaket som ikke er tidsbegrenset. Det er et vilkår for tiltaket at andre arbeidsmarkedstiltak vurderes som uaktuelle, og utsiktene til å få andre jobber er små.

Slik lovforslaget er utformet utelukkes personer som de siste tre år har dom for brudd på narkotikalovgivningen. Dette vil utelukke de fleste rusmisbrukere, og kan også utelukke andre som har behov for tiltaket på grunn av andre grunnlidelser eller grunnproblematikk, som gjør at de begår brudd på narkotikalovgivningen. Et eksempel på det siste er ungdommer med sosial funksjonshemning.

Begge gruppene vil være personer som har en for hjelpeapparatet kjent problematikk, og frivillig innhentede opplysninger gjennom den kartleggingen som foretas i forbindelse med søknad om tiltak, vil gi tilstrekkelig informasjon for å kunne tilrettelegge tilbudet til vedkommende, og avgjøre om det er tilrådelig å plassere søkeren sammen med utviklingshemmede. En politiattest vil derfor ofte være overflødig.

Beskyttelse av sårbare tiltaksdeltakere kan oppnås gjennom gjennomtenkt og forsvarlig gruppesammensetning, oppfølging og tilsyn. Arbeidsmiljølovens krav om forsvarlig

arbeidsmiljø forutsettes å gjelde også for VTA-arbeidsplasser, jamfør forskrift om arbeidsrettede tiltak m.v. § 1-7. Forsvarlig arbeidsmiljø for ulike grupper av personer med nedsatt funksjonsevne stiller, sammen med de faglige krav som må gjelde for et slikt tiltak, særlige krav til godt lederskap, tett oppfølging og systematisk HMS.

Når det gjelder seksualforbrytelser er dette lovbrudd som sjelden har sammenheng med problematikken som gjør at man har behov for tiltaket VTA. Når det gjelder grove voldsforbrytelser er bildet mer blandet. Et "tiltaksforbud" for personer som har anmerkninger knyttet til disse lovbruddene vil likevel ikke utelukke hele målgrupper som sådan. Opplysninger om slike lovbrudd vil ikke nødvendigvis være kjent for hjelpeapparatet. Det er dermed færre betenkeligheter knyttet til et krav om politiattest som er avgrenset til disse lovbestemmelsene.

Som uttalt ovenfor: Konsekvensen av et "tiltaksforbud" som gjelder VTA-plasser der det også arbeider utviklingshemmede, bør være at det opprettes eller organiseres VTA-plasser der det ikke arbeider utviklingshemmede.

Merknad spesielt om tiltaksdeltakere som er utviklingshemmede

Forslaget om å kreve politiattest fra utviklingshemmede ser Bergen kommune ikke at stiller seg vesentlig annerledes enn for øvrige i målgruppene. Beskyttelseshensynet tilsier at det utviklingshemmede må bør beskyttes fra overgrep også fra andre utviklingshemmede. Også her må konsekvensene utredes før Bergen kommune kan vurdere forslaget, samt at man må se på alternative måter å sikre beskyttelse på..

Erfaringer Bergen kommune har tilsier at lovbrudd der antatt gjerningsperson er utviklingshemmet sjelden blir etterforsket. Krav om politiattest overfor utviklingshemmede vil derfor kanskje ikke ha så stor effekt, da tidligere lovbrudd ikke vil fremkomme. Dette gir desto større grunn til å se på andre tiltak som gir trygghet på arbeidsplassen.

Dette vil i overveiende grad være tiltaksdeltakere som har en kjent problematikk for hjelpeapparatet. Det vises til merknadene over, blant annet om å sikre et forsvarlig tiltak og et forsvarlig arbeidsmiljø.

7 Spørsmål om hvilke bedrifter som skal omfattes av kravet

7.1 Fra høringsnotatet (sammendrag)

Se forslag til lovtekst i punktet ovenfor. Kravet skal gjelde for alle bedrifter som tilbyr tiltaket VTA. Det vil si vekstbedriftene, attføringsbedriftene og i ordinære bedrifter med tilbud om tiltaket VTA.

7.2 Bergen kommune vil knytte følgende merknad til dette forslaget

Se kommunens forslag til lovtekst i punktet ovenfor. Kravet vil da bare gjelde for bedrifter som tilbyr tiltaket VTA til utviklingshemmede. Dermed legges det bedre til rette for at det kan tilbys VTA-plasser som er tilgjengelig for personer som ville få anmerkninger på en eventuell attest, noe som er ønskelig, se annet sted i uttalelsen.

8.0 Andre spørsmål knyttet til politiattest

8.1 Hvem innhenter politiattest

8.1.1 Fra høringsnotatet (sammendrag)

Etter departementets vurdering bør kun den attesten gjelder, evt. vedkommendes verge, kunne søke om politiattest.

Bergen kommune har ingen merknader til forslaget

8.2 Tilbakevirkende kraft

8.2.1 Fra høringsnotatet (sammendrag)

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om personer som allerede er i slike stillinger må legge fram attest.

8.2.2 Bergen kommune vil knytte følgende merknad til dette forslaget

Ved å innhente politiattester fra allerede ansatte vil man kunne få fanget opp flere av de personer som utgjør en risiko i denne sammenhengen. Bergen kommune finner avveilingen av dette mot de hensyn som har fått være avgjørende ved annen lovgivning på området (jf høringsnotatets punkt 11.2, s. 17) vanskelig.

Innsigelsene som tidligere har vært avgjørende, må ses i sammenheng med at attest ikke gir noen garanti, og at dette vil gjelde personer man kjenner gjennom ansettelsesforholdet, kanskje gjennom mange år, der man har hatt mulighet til å fange opp uønskede trekk, og uønskede hendelser privat og på jobb, gjennom ordinær oppfølging. Spørsmålet er i den sammenheng om man reelt sett fanger opp noen flere ved å kreve attest. Kanskje er det mest relevant i forhold til personer som er ansatt i løpet av f. eks. de tre siste årene, slik at regelen kan begrenses til å omfatte disse. Eksempelet med tre år er valgt fordi et lenger tidsrom likevel ikke vil avdekke dommer for volds- og narkotikaforbrytelser som er ligger lenger tilbake enn 3 år.

Konsekvensen av anmerkninger må nødvendigvis drøftes særskilt for personer som er i et ansettelsesforhold, i lys av reglene som regulerer ansettelsesforhold som sådan. Her må man blant annet se på de tilfellene der anmerkningene er tidsbegrenset til 3 år. Blant annet er det relevant å spørre om anmerkninger vedrørende lovbrudd som "foreldes" etter tre år skal ha mer vidtrekkende konsekvenser enn ved en ansettelse - er det da aktuelt å gi permisjon til vedkommende kan fremvise ren attest, fremfor å si vedkommende opp?

8.3 Om vandelskontroll av utlendinger

8.3.1 Fra høringsnotatet

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om utlendinger som ikke kan legge fram attest fra EØS-land må ha bodd minst 5 år i Norge for å få slike stillinger.

8.3.2 Bergen kommune vil knytte en merknad til dette forslaget

Bergen kommune finner spørsmålet vanskelig. Det er ønskelig å hindre at utviklingshemmede utsettes for overgrep og uheldig påvirkning.

Bergen kommune mener likevel at krav om fem års botid gir uheldige virkninger som er uforholdsmessige i forhold til effekten av å innføre et slikt krav.

En politiattest, enten personen har bodd i landet i fem år eller hele sitt liv, gir uansett ingen garanti for at vedkommende ikke har begått - eller kommer til å begå - de aktuelle lovbrudd. Forslaget innebærer at man for å sikre en i utgangspunktet begrenset effekt av politiattest, etablerer et midlertidig yrkesforbud for en gruppe som alt overveiende vil bestå av personer som ikke har begått slike handlinger som man ønsker å beskytte mot. Dette er videre en

gruppe som er sårbar på arbeidsmarkedet, og som kommunen har en prioritert målsetning om at skal inkluderes i arbeidslivet så raskt som mulig. Varigheten av et slikt yrkesforbud må gjøres så kort som mulig. Det er naturlig å skjele til det lovpålagte introduksjonsprogrammet som har en varighet på to år, det vil si at innvandrere som gjennomgår dette programmet kan bruke inntil to år på å lære det de trenger for å tre inn i arbeidslivet.

Et krav om botid på to år, vil være i harmoni med reglene for introduksjonsprogrammet, og i løpet av to år vil man kunne oppnå å sile ut personer som er notoriske lovbrøtere.

Uansett må man ved alle ansettelser vurdere egnethet på vanlig måte og slik stillingen tilsier. Dette kan man gjøre basert på frivillig gitte opplysninger og referanser. Videre må man gi god oppfølging i prøvetid og videre oppfølging og opplæring i tråd med forsvarlige ledelsesprinsipper og forsvarlig drift av tiltaket.

8.4 Hjemmel i lov - nærmere regulering i forskrift

8.4.1 Fra høringsnotatet (sammendrag)

Departementet foreslår at det i samsvar med EMK artikkel 8 der det kreves klar lovhjemmel som grunnlag for inngrep i retten til privatliv, skal følge direkte av loven hvilke konkrete straffbare forhold som skal fremgå i den begrensede politiattesten. Det bør gis hjemmel for departementet til å gi utfyllende bestemmelser i forskrift.

Bergen kommune har ingen merknader til forslaget.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1 Fra høringsnotatet (sammendrag)

Innføring av politiattest beregnes i henhold til høringsnotatet å medføre en engangskostnad for politiet på om lag 3 millioner kroner, videre årlig kostnad 150 000 kroner pr år. Oppstartutgiften for arbeidsgivere antas på usikkert grunnlag å være 100 kroner pr attest, noe som samlet for alle utgjør 1,4 millioner kroner, og årlig oppfølging om lag 65 000 kroner. Dersom innføringen av kravet fører til at det begås færre overgrep, vil dette innebære reduserte kostnader for politiet, domstoler, fengselsvesen, helsevesen og bedrifter.

9.2 Bergen kommune vil knytte en merknad til forslaget

Kommunens VTA-bedrifter vil måtte ta sin andel av merkostnader og merarbeid i denne sammenheng. Bedriftene er selvstendige aksjeselskaper med god egenkapital, og har godt rom for å dekke utgiftene ved innhenting og behandling av attester.

En økonomisk konsekvens, som ikke er tatt med i høringsnotatet, er følgene av at det vil kunne bli et kommunalt ansvar å tilby dagtilbud til personer som ikke vil få tilgang til VTA-arbeidsplasser på grunn av anmerkninger. Personer som ikke kommer i tiltak vil videre kunne få et større behov for tiltak fra kommunalt hjelpeapparat for øvrig. Disse økonomiske konsekvensene er ikke utredet. Også av hensyn til det som etter dette kan bli et kommunalt ansvar ser kommunen at det er ønskelig at kravet om politiattest som utestengingsmekanisme ikke får større omfang enn effekten av tiltaket tilsier, sett opp mot andre grep og tiltak som kan trykke utviklingshemmede mot overgrep og uheldig påvirkning på arbeidsplassen.